

חופה שחורה

ההצגה על פי המשל "אשה, בעלה ופרש" מתוך הספר "משלי שועלים" מאת רבי ברכיה הנקדן.

הטקסט להצגה חובר על ידי המשתתפים ולוקט מתוך:

- המשל עצמו
- קובץ שירי יהונתן רטוש
- תנ"ך ומקורות יהודיים אחרים

עיבוד סופי: שמואל הספרי

הלחנים חוברו ועובדו במהלך העבודה על ההצגה על ידי משתתפי ההצגה.

בימוי: שמואל הספרי

תנועה: ליאורה גרוסמן

עיצוב חלל, תיכנון וביצוע תלבושות: יעל פרדס

תאורה: ניסן גלברד, יעל פרדס

עריכת גירסה סופית: שלמה טולדו

הצגה ראשונה: עכו, אולמות האבירים, אולם הקריפטה, הפסטיבל הישראלי לתיאטרון
אחר, סוכות תשמ"ב.

13.10.1981

© כל הזכויות שמורות לתיאטרון הפשוט

משתתפים:

בהצגה לפסטיבל עכו השתתפו שמונה שחקנים שגילמו את כל הדמויות לפי החלוקה שלהלן:

<u>השחקן</u> נדב בן יהודה	<u>התפקיד בכפר</u> בעל מת	<u>בעיר</u> כהן	<u>בקרס</u> בוצע לחם, אקרובט	<u>נוסף</u> זמר נודד
אורנה גולדנברג	מטהרת-מקוננת	אשה זקנה	מחוללת, נערת זורק סכינים	
ליאורה גרוסמן	מטהרת- מקוננת-מחוללת	אשת חצר	מחוללת, נערת מאלף	
גילת מואב	מקוננת-מטהרת	מלכה	מחוללת, בולעת אש	
שלמה טולדו	כהן (מתופף)	אביר	מתופף, אקרובט, זורק סכינים	
גייל בן דוד	קבצן (מתופף)	פרש	מתופף, מאלף	
יגאל נאור	קברן (מתופף)	תליין	נושא עגלת גרדום	מוות
חנה אזולאי	אלמנה	אשת תליין	נערת יין, בולעת אש	
ראזי עלי			מתופף	מתופף

- מלבד האלמנה והפרש שימשו כולם כציפורים בתמונת הסיוטים.

- במשפט המוזיקלי ניגנו, לפי הכלים:

נדב בן יהודה	-	טמבור
אורנה גולדנברג	-	רעשן
ליאורה גרוסמן	-	פעמון
גילת מואב	-	גונג
שלמה טולדו	-	טמבור
יגאל נאור	-	טמבור
ראזי עלי	-	פעמון

חלק ראשון

תמונה 1 – שיר פתיחה

(בעוד הקהל נכנס עומדים כל השחקנים בפוקוס לחזית (מלבד השחקן המגלם את המוות)
עם כניסתו של האדם האחרון לאולם הכניסה שרים את שיר הפתיחה בליווי 2 גיטרות
וטמבור):

זה סיפורה של אשה אומללה
אשה עקרה, שמת בעלה.
בכתה האשה והתאבלה
על מות בעלה, על מר גורלה.

אחרי המדבר, בעיר גדולה
אביר מהולל נשפט ונתלה.
וכל המביא גופתו לקבורה
ימיט על ראשו – מוות נורא.

אחיו של המת, פרש וגיבור
הפגר הוריד, טמנהו בבור
ונס על נפשו, פן יורידו ראשו
ברח למדבר, נפחד ונסתר.

גורל משמים, נחלץ לעזרה
נקלע הפרש אל חיק האשה.
נתנה לו ליבה, פתחה לו רחמה
הוציאה מקבר גווית בעלה.

פרש נרדף, אשה אלמנה
נושאים את הפגר אל עץ התליה.
ניצל הפרש, האשה נגאלה
הנה מתנדנדת נבלת בעלה.

(תוך כדי המהום השיר עוזבים השחקנים את מקומם ונכנסים לאולם שבו מתקיימת
ההצגה. עם גוויעת שירתם נשמע קול תרועת שופר ומופיע המוות).

תמונה 2 – פרולוג

מוות-

(זורק לקהל סוכריות, רצוי שיעמוד במקום גבוה בהרבה מעל למקום בו עומד הקהל)

פוטנציאל, תתכבדו... עכשיו אספר לכם סיפור, מבית אבא!
בעיר אחת השוכנת אחר המדבר שלט מלך רחום וצדיק ולו אשה יפה וחכמה. ואזרחי
אותה עיר אוהבים את מלכם ומלכתם שמחים ומאושרים. ברפתות היו עטיני הפרות
מלאים חלב, בבוסתנים היו העצים כורעים תחת עומס הפרי ושלוה ונחת. רק דבר אחד
העציב את לב אנשי העיר, למלכם לא היה יורש אשר על כן מלכתם – עקרה היתה.
השנים חלפו וכל נסיונותיו של המלך להביא בן זכר לעולם עלו בתוהו בזה אחר זה. עד
אשר החל המלך לומר נואש והמלכה – הלך זוהר יופיה ונתעמעם. אפילו ביתם, הארמון
הגדול השוכן בצל עצים עבותים נמלא קדרות. אזוב עלה בקירות הבית ופינות הארמון
עטו קורים דקים.

ובליל חורף אחד התכסה הירח המלא בעננים אפורים, ברקים ורעמים קרעו את לב השמים, סופה השתוללה וגשמים כבדים. מאז רדת החשיכה רעדו כתלי הארמון, הדלתות חרקו על ציריהן, נברשות הבדולח הענקיות התלויות מן התקרה נשתקשו, כשלפתע פתאום נפרץ חלון חדרה של המלכה וכוח אדירים נשא אותה הרחק מן הארמון. למחרת בבוקר כבר היתה המלכה שוכבת נינוחה במיטתה כשלאות נעימה נסוכה באבריה. צפרים היו מצייצות מבין הענפים ושמש חורף נעימה חיממה את אדמת הגן הרחוצה. המלכה לא זכרה, כמובן, דבר מכל מאורעות אותו הלילה מלבד... מה זה?... שדה חשוך... זרוע אבנים... אבנים לבנות... קברים...! מאות קברים... מצבות...! מלוא העין מצבות...! וכלב שחור ענק...!!!

ומקץ תשעה חודשים נולד במזל טוב יורש העצר. בן זכר, שחרחר.. והאורות חזרו לדלוק בנברשות הגדולות, והמוני אזרחים חוגגים מלאו את הרחובות ובארמון נערך אז נשף גדול ומפואר. ובחצות הלילה כבו לפתע האורות בארמון, והאזרחים הנכבדים אשר ציפו נרגשים לטכס מתן השם לנסיך נדהמו לגלות, כשדלקו שוב האורות, את עריסת התינוק – ריקה! באותו הזמן כבר היה הילד נישא על גבו של כלב שחור, שועט על פני ערבות ויערות. עם שחר, בכפר נידח, הופתע הקבצן, אשר השכים קום כדי לברוח מפני נושיו הרבים, לגלות את ידעונית הכפר ובתה באות מחוץ לכפר כשהן נושאות תינוק לבוש מחלצות על ביתן.

השנים חלפו, הילד גדל והיה לנער מוזר. מדי פעם נהג להעלם מן הכפר אל מקום שאיש לא ידע היכן הוא, איש גם לא שמע את הקולות אשר קראו לו לצאת וללכת אל קרחת יער שם פגש נערה בת גילו, ולה שער ארוך ושחור כפחם, ולה – עיניים שחורות ויוקדות, והיא כולה אשה – כולה אש! וכשבא אליה הנער היה הכלב אביו גוסס באחד השיחים וליבו שקט ומלא כי הנה קם והיה לו זרע חדש... והנערה – שבדרך משונה כלשהיא חזרה לביתה היתה נרעדת מאז בלילות ירח מלא – בלי להבין מדוע. וכשהגיעה לפרקה נשאה לאיכר עשיר שאהב אותה מאוד.

(המוות מוציא מדש חולצתו תמונת אדם ומראה אותה לקהל)

איכר עשיר שאהב אותה מאוד.

(מראה את התמונה לכל עבר)

איכר עשיר שאהב אותה מאוד שנמצא, כחודשיים לאחר החתונה, מוטל באחד משדותיו ללא רוח חיים, וללא טיפה אחת של דם בגופו. כחול... לבן קצת...

(מגחך, זורק את התמונה)

הכהן שקבר את בעלה, היה גם זה אשר השיא אותה לאחר מספר חודשי אבל לרועה אלמן ואמיד.

(מוציא תמונה מדש חולצתו ומראה לקהל)

רועה אלמן ואמיד.

(מראה לכל עבר)

רועה אלמן ואמיד שפרץ יום אחד הביתה כשעיניו אחוזות בעתה, במשך כשלושה ימים ניסה לספר משהו נורא ואיום עד ש...

(זורק את התמונה, מגחך ומשפשף את ידיו)

האלמנה ההמומה מצער הזמינה ללויה את הטובה שבמקוננות הכפר. למרות זאת היו המלווים מעטים ומפוזרים...

סוחר עד נפש והרפתקן ששבע נדודים ושב להשתקע בכפר היה הבעל השלישי במספר, אשר למרות אזהרותיו החוזרות ונשנות של אחיו – לא הסס מלהתחתן עם האלמנה. עם בעלה זה הגיעה האשה על המנוחה ואל הנחלה. כל הלשוניות הרעות בכפר נשתתקו ונדמה היה כי סרה הקללה שרבעה על ראשה של האשה.

(צועד מספר צעדים בכיוון דלת הכניסה לאולם ההצגה)

לילה אחד יצא הבעל מן הבית למשמע קריאות רחוקות לעזרה. משבושש לחזור, החל חשש סתום מנקר בליבה של האשה. צליל פעמונים הורה לה את הדרך אל המקום שבו שכבה גופתו של בעלה

(מוציא תמונה)

חמה עדיין...

(תולה את תמונתו על דלת הכניסה לאולם ההצגה ונעלם אחריה)
(צלצול פעמון רחוק מלווה את כל התמונה עד כניסת מסע ההלוויה לאולם).

תמונה 3 – חדר טהרה

(מיד עם העלמו של המוות מאחורי הדלת, נכנסים אל אולם הכניסה שני שחקנים, מפנים את הקהל לאחור ומסדרים את חדר הטהרה, במרכז – שולחן ארוך עליו הם מניחים אלונקה. בארבע פינות החדר הם מניחים נרות דולקים. נכנס השחקן המגלם את הבעל המת, פושט בגדיו, מגיש אותם לאחד השחקנים ונשכב על האלונקה המונחת על השולחן. תוך כדי מילמול נכנסת לחדר המטהרת, זורה מים על גופה המת ומתחילה בטיהור. בעוד היא עסוקה בעבודתה נכנסת המקוננת וממשיכה בעבודת הטיהור, המטהרת יוצאת. לחדר נכנס קבצן מעוות, משקשק בקופסתו ונעמד באחת הפינות. נכנס הכהן עם קטורת בידו, מטהר את החדר וממלמל מילות תפילה שמלוות את כל הסצנה)

כהן-

אשר ברא אותנו בדין
ויצר אותנו בדין
וכלכל אותנו בדין
והמית אותנו בדין
הוא עתיד להחיותנו לתחיית המתים.

(נכנסות המטהרת ובתה עם תכריכים ומתחילות לכרוך את המת. בעוד הן עסוקות בעבודתן נכנסת האלמנה מלווה במקוננת. שקט משתרר בחדר. האלמנה נגשת לגופה, כולם קופאים, מנסה לרכון עליה אך נעצרת על ידי המקוננת. הטכס ממשיך, מילמולים, המטהרות גומרות לכרוך את הגופה, יוצאות וחוזרות עם בובת אדם לבנה. בעוד הן מניחות אותה על האלונקה מפנה המת את מקומו וניצב לפני המיטה. המטהרת לוקחת את האלמנה, מעמידה אותה מול גופת המת ומסמנת את מצחה בתו אדום. המלמולים שדעכו בזמן הסימון ממשיכים בקול רם, המקוננת מובילה את האלמנה למראשותיו של המת. הכהן מחלק את הנרות למטהרות, נוטל נר לעצמו, כולם ניצבים בארבע פינות האלונקה, מרימים אותה מהשולחן ומסע ההלוויה תחיל לצעוד לתוך אולם ההצגה תוך כדי השירה-דיבור)

תמונה 4 – מסע הלוויה

מלווים –

צדק לפניו יהלוך
צדק לפניו יהלוך
צדק לפניו יהלוך
צדק לפניו יהלוך
צדק לפניו יהלוך
צדק לפניו יהלוך

(מלמולים)

כל המת יבוא בשער
כל החי זקן ונער
רד שאולה אבן גולה
רד שאול אפל וקר

כהן -

עת ללדת, עת למות
עת ללדת עת למות

מלווים -

עלה מוות, עלה מוות

(דיבור קצוב זה מלווה את כל מסע ההלוויה בהכנסו לאולם עם הקהל שמהווה גם הוא כמלווה של ההלוויה. הקבצן והקברן (המוות), שלבש גלימת קברן לאחר שפשט את גלימת המוות) מנווטים את הקהל למקומו. מדי פעם נעצר מסע ההלוויה והמלווים מקיפים את אלונקת המת תוך כדי המלמולים:

מלווים -

כל המת יבוא בשער וכו'

המלווים מהסים את הקהל הרוחש בקריאות:

כבוד המת!

במשך כל מסע ההלוויה הסובב באולם צועד המת כמטר לפני האלונקה. לאחר שהקהל מתיישב במקומות מגיע מסע ההלוויה למרכז האולם. המלווים מניחים את האלונקה, הכהן, תוך כדי מלמולים, מסדר את המלווים לריקוד המוות)

תמונה 5 – ריקוד המוות

(הכהן צועד אחרי גוש המלווים ושר)

כהן-

זכור את בוראיך בימי בחורותיך זכור (את ההברה האחרונה הוא מושך)

מלווים -

ז-כור (המלווים עונים אחריה את ההברה האחרונה בשורה ששר גם הם במשיכת המילה, הם צועדים בקצב איטי, סביב האלונקה המונחת על הרצפה ועוברים שינויים פיזיים כמתואר בשירת הכהן)

כהן -

הנה ימי באים אשר תאמר אין לי בהם חפץ

מלווים -

ח-פ-ץ

כהן -

חושכים השמש והירח והכוכבים

מלווים -

בי-ם (הפוקוס במבט יורד מקדימה לסנטימטר לפני העיניים)

כהן -

שבים העננים אחר הגשם

מלווים -

ג-שם (העפעפיים מצטמצמים)

כהן -

הנה יזועו אנשי החיל, הנה התעוותו שומרי הבית, בטלות הטוחנות.

מלווים -

נ-ת (הזרועות והרגליים מעוותים, השפתיים מכסות על השיניים)

כהן -

סוגרו דלתיים בשוק, בשפל קול הטחנה ותפר האביונה

מלווים -

נ-ה (הלסת נופלת והאגן קורס)

כהן -

כי הולך האדם אל בית עולמו

(הפעם קוטע הכהן את שירתו והראש של המלווים נופל במכה אחת כלפי מטה)

(לאחר פאזזה קלה, מתייצבים המלווים בקצב איטי ותוך כדי המשך שירתו של הכהן
תופסים את מקומותיהם לקינה)
כהן –

סבבו בשוק הסופדים
ישבר כד אל מבוע
נרוץ הגלגל אל הבור
ישוב העפר אל הארץ
והרוח תשוב אל האלוהים
הבל הבלים...

תמונה 6 – קינה

(מסותרים לקינה – המת צופה על האלונקה ממרומי בית הקברות שיהא מוגבה קמעה
מעל למקום בו מתרחש הטכס. הקברו, הקבצן והכהן נוטלים טמבורים ומתיישבים
במרחק מה מהאלונקה. האלמנה עומדת לפני האלונקה ושלושת המקוננות מתיישבות
סביב למת. המקוננת הראשית – ליד הראש, המטהרת לצידו והמחוללת – מולה.
המקוננת פותחת בקינה)
מקוננת –

האי – יה!
האי – יה!
האי – יה!

(המתופפים מצטרפים בהפסקה שבין ביט לביט לאחר הפעם השלישית בקצב של שלוש
דפיקות ודפיקה, שאר המקוננות מצטרפות, לאחר שהצטרפו כל המקוננות לקינה
מגבירים המתופפים את הקצב לשלוש דפיקות – שלוש דפיקות; פעם ראשונה – מהיר.
אחת המקוננות המחוללת, קמה ממקומה, פושטת גלימתה השחורה ומחוללת אל מול פני
האלמנה בעוד המקוננת שרה):

מקוננת –

בראשונה באני כשעיר
כפקוד עלמה בדרך בשדה
אשר ישמח הגו שלם מְסֵהוּ.
אשר ישמח לבב אשה תחתיו.

(בסיום כל בית, מגבירים המתופפים את הקצב עד לרגע בו מגיעה המחוללת לשיא, אז
הם מפסיקים, המקוננת חוזרת לקינה הבסיסית: "האי – יה!" והמתופפים מצטרפים לה
בשירה וחוזרים לתיפוף בקצב הראשונה שלוש דפיקות – דפיקה. גם המחוללת חוזרת
לשיר את הקינה הבסיסית ואז חוזרים המתופפים לקצב המוכפל – שלוש – שלוש. פעם
שניה – בינוני. המחוללת רוקדת והמקוננת – שרה):

מקוננת -

ובשניה באני כאורח
כפקוד עלמה בכרם לבית אב
אשר תיטיב פנים למצעדה!
אשר תרוץ לקצה תבל אחריו.

(כנ"ל, פעם שלישית – איטי מאוד)

מקוננת –

ובשלישית באני כבוא בעל
כבעל שב פצוע ועייף
אשר בפי יסוך מצחו קודח
אשר גוי ירבץ מרגלותיו.

(עם סיום הבית השלישי, ממשיכה המחוללת לרקוד לפי אותו קצב איטי של התיפוף, מתקרבת לאלונקה, מביטה באלמנה ובבת אחת נופלת על גופה המת. שקט. הכל קופא. האלמנה זועקת, ממשיכה לזעוק כשזעקתה היא מעין אילתור קולי על הקינה הבסיסית, מתקרבת לאלונקה, התיפוף ממשיך באותו קצב, במשך כל ההתרחשות הני"ל, מתחיל המת להתקדם איטית אל הגופה, האלמנה קורעת את שמלתה ולאחר שהמת מתאחד עם גויתו נופלת עליו האלמנה, הכל פוסק. המתופפים קמים, מניחים תופיהם בצד, הנשים מרימות את האלמנה, מסדרות אותה, הכהן מפנה את הקברן והקבצן לעמוד, מסדר את כולם להספד, המת מתייצב ליד ראש הגויה. האלמנה עומדת לרגלי הגויה, הכהן נושא (הספד):

תמונה 7 – הספד

כהן –

אמרת אתה בליבך – אלך ואראה בטוב, בנית לך בית, נטעת לך כרם, לא מנעת ליבך משום שמחה! ומה יתרון לך כעת? מה יתרון לך על הכסיל והעני? הקבצן והולך הבטל. אמרת – איך ימות החכם עם הכסיל והעשיר עם העני?! למה עמלת? ולמי אתה מחסר את נפשך מטובה?!

אמרת – טובים השניים מן האחד! הנה – הייתם שניים, והנה את אחת! אם יפול האחד השני יקימו! ומי יקימך? אם ישכבו השניים – יחס להם! ולאחד – איך יחס? ערום יצאת מבטן אמך וערום אתה שב אל חיקה ומאום אין בידך! נתן לך האלוהים עושר ונכסים וכבוד, והאלוהים ישליט איש זר ונוכרי לאכול את כל אשר הכנת בעמלך! מוצא את מר ממוות ת האשה! אשר היא מצודים! וחרמים לבה! הטוב לפני האלוהים ימלט ממך! והחוטא – ילך בך! (פונה לקהל) גם אם יוליך איש מאה בנים ובנות ושנים רבות יחיה – נפשו לא תשבע מן הטובה – כהבל בא ובחושך ילך ובחושך שמו יכוסה! כי טוב לכלב החי – מן האריה המת!

תמונה 8 – דיאלוג בין אלמנה ובעלה המת

(עם סיום הספדו של הכהן מפנה קהל המלווים את גבו לאלונקה. האלמנה והבעל נשארים עומדים זה מול זה)

אלמנה –

למה תעמוד כאיש נדהם?
כגיבור לא יוכל להושיע?
ענני! ענני ביום קוראי אליך באמת!
כי אין לי גואל אלא אתה!

בעל מת –

אני הולך אל אפס כל רעייתי
ואין איתי בלתי אם זכרון דואב
ולוחך, ורעב, עד שאול משתרך
לכל הרוחות הרעות
חבל שהן רעות רעייתי

תמיד הן רעות רעייתי
כי אין איתי בלתי אם זכרון רעב
וקולי בגרון יבול

אלמנה –

הלא תראה-
כולי כולי אליך!
הלא הייתי לרגליך כעפר!

(המלווים מסתובבים, מביטים קדימה)

מלווים –

רעם בשמים בהירים הכה פתאום
והרואים בטוב הוכו לחומש – אין מתום!

(כשגומרים, חוזרים ומפנים את הגב)

בעל מת –

שימי יד אל תחת ירכי והשבעי לי אהבה ניצחת
והשבעי סכין לצווארך,
שימי יד אל תחת ירכי והשבעי לי אהבה נידחת
והשבעי חנוק למדיחיך
והשבעי חנוק לצווארך
כי אש תקדח – מוסדי אדם תקדח
עד רתוקות תקדח – כלהב מתאבד

(המלווים מסתובבים)

מלווים –

אהבת תמיד בין ליל
אהבת עולם בת יום
כשפתי נושם עוד
טעם האדום.

(המלווים חוזרים ומפנים את הגב)

אלמנה –

פתחתי לנו עולם ומלואו – ואמרתי אחר כך אבואה
ואל בקוצר לב, אישי, ואל תשכחני אהוב,
כי שלמה אשוב אליך למועד,
כי אליך תכמה כל נפשי
כי אליך נפשי – אישי.

(הכהן מסתובב ראשון ואחריו בסדר רץ אחד אחד)

כהן –

יש פה איזה אונס באהבה הזאת!

מלווים (כל אחד בזמנו) –

יש פה איזה אונס באהבה הזאת!

כהן –

אשר קרמה בשר ודם

מלווים –

(כנ"ל) אשר קרמה בשר ודם

כולם –

והיא קמה ותובעת
את כל האשה – את כל האדם.

בעל –

לו מת כמו שאת כעת עתה,
הייתי מקבל אותך כל כך פשוט,
כמו שמת, כמו שאת, ואת אותי
אבל זה אחרת, הן לא מת!

(פונה לקהל)

הנה זה גם עמדתי בכל המסות הגדולות
עמדתי כגבור, עמדתי עד אור,
עמדתי עד אפס כח וחדווה
עכשיו אני שלם לראוה עם אלוהים ואנשים,
שלום! עליכם השלום!

(לעצמו)

עלי השלום – תם ונשלם.

(לאלמנה)

שאיני על כל שעלה על לשוני
על כל שהטלתי בתומי
שלום לך – אשתי.

(הבעל פונה אל בית הקברות ונעלם בו)

(הקברן, הקבצן והכהן נוטלים את האלונקה עם הגופה לקבורה, הנשים נוטלות את
האלמנה)

אלמנה –

לאן אני באה מעתה?
בחדרים הריקים ממך אני נשארת
תנני ואבוא אתך, תן ואבוא,
תן ואחבק אותך ביד חזקה – ולא ארפה!
(מתיפחת) תנו לי ואלך איתו
תנו ואלך איתו.

תמונה 9 – סעודת הבראה

(האלמנה, בוכיה, מתישבת ליד הקבר, המלווים נוטלים סלסלאות עם תקרובת ומגישים
לקהל. אם מישהו מסרב נוזפים וגוערים בו: "מצווה!" החלוקה מתבצעת תוך מלמול
הטקסט מחדר טהרה:

"אשר יצר אתכם בדין" וכו'

בסוף החלוקה מתרכזים כל המלווים בקצהו המרוחק של האולם מבית הקברות
ומהאלמנה. לפתע פונים לעברה בשטניות, כל אחד מהמלווים זורק לעברה משפט תוך כדי
התקדמות מאיימת כבשראש מובילה המטהרת עם שמלה לבנה. הקבצן פורש וחוזר
למקומו של המוות בקצהו האחר של האולם).

תמונה 10 – קיברוה – קריעה

כהן –	קיברוה!
מחוללת –	קיברוה!
מקוננת –	קיברוה!
מטהרת –	קיברוה!
קבצן –	קיברוה!
כהן –	קיברוה!
מחוללת –	קיברוה!
מקוננת –	קיברוה!
מטהרת –	קיברוה!
קבצן –	קיברוה איתו!
מטהרת –	הסירו הנגע
מקוננת –	מנעו מחלה
כהן –	קיברוה!
מחוללת –	קיברוה
מקוננת –	קיברוה
מטהרת –	קיברוה

- קבצן – קיברוה איתו
- מחוללת – רדי אל הקבר
- כהן – קיברוה פן תטמא
- מחוללת – קיברוה פן תחטא
- כהן – קיברו פן על ראשינו היא תביא המגפה!
- מטהרת – לכי עם בעלך אשה! רדי תהום ומותי!
- כהן – עינים לא תשאי אל איש! רחמך מנעי מגבר!
- קבצן – יפשה בד הרקב, עורך צופד! מלבין ראשך!
- מחוללת – הנה על מצחה תו המוות!
- קבצן ומקוננת – הנה על מצחה תו המוות!
- כולם – הנה על מצחה תו המוות!
- מטהרת – טמאה בטומאת בעלך הנפטר
- מחוללת – קיברוה!
- כהן – שירפוה!
- מקוננת – סיקלוה באבן!
- מטהרת – כי מה תעשה לגופה הכמה?
- מחוללת – במה תמלא את רחמה הרעב?

- מקוננת – את מי תלטף בלילות אין ירח?
- מטהרת – ומי את בשרה ימעך ויטרף?
- קבצן – ומה תעשה בגופה הרעב?
- כהן – ומי לתהומה ירד להשביע?
- מקוננת – הצילו! כי היא אל בתינו הורסת!
- מטהרת – שמרו! כי אתכם היא רוצה לשלל!
- כולם – עכשיו תזנה! עכשיו תסטה
עכשיו תזנה! עכשיו תסטה!
- קבצן – ראו לשונה נוטפת רעל!
- מקוננת – ראו נשמת פיה בוערת כאש!
- כהן – שמרו פן כשפים היא תטיל בקהל!
- כולם – הנה על מצחך כבר מבהיק תו המוות!
ראו! על מצחך כבר מבהיק תו המוות!
(המטהרת, שהתקדמה ראשונה, מגיעה לאלמנה וקורעת מעל ראשה את השמלה.
האלמנה פורצת בזעקת שבר, המלווים מתפזרים).

תמונה 11 – תמונת ביניים

(המוות יורד ממקומו, מגיע לבית הקברות, האלמנה חשה במשהו, אינה רואה אותו, הוא מכבה את הנרות בבית הקברות, לאט לאט יורד האור, חושך. הוא חוזר למקומו. האלמנה יוצאת).

חלק שני

תמונה 12 – קרקס

(נכנס מתופף ונעמד במרכז האולם, מתחיל לתופף מקצב מהיר. משני צידי האולם נכנסים שני מתופפים נושאים לפידים אשר מכים בתופיהם בקצב אחיד כל פעם שהמתופף עושה הפסקה במקצב שלו. הם מדליקים שני לפידים בקצות האולם, מתקדמים ומניחים את הלפידים שבידיהם על שני כנים, לאט לאט משתנה המקצב למקצב איטי – מונוטוני. משני צידי האולם נכנסות שלוש נשים עם בובות בריקוד איטי חלומי, אחריהן נכנסת נערה נושאת כד יין גם היא בריקוד. מופיע בוצע הלחם מכוסה ברדס שחור על פניו, ניגש למרכז האולם ליד מזבח. שולף סכין. התיפוף שהלך וגבר עם כניסתו פוסק באחת. האיטיות הוא מוביל את הסכין אל הלחם ובוצע אותו. כשהסכין נתקעת בלחם שופכת נערת היין לאורך האולם את מלוא כדה. המתופף הסוליסט פותח בקצב מהיר, נערת היין ובוצע הלחם משחיתים את הלחם. הנערות רוקדות בקצב מטורף. המתופפים מצטרפים. המולה. לאט לאט הופך הקצב לקצב אחיד ואיטי, מקצה האולם מופיע נושא הגרדום כשהוא גורר את עגלת הגרדום, בהגיעו למרכז האולם פוצחים כולם בשירה פראית, בעוד הוא ממשיך להוביל את עגלת הגרדום למקומה בקצה השני של האולם).

– כולם –

הבו דם ויין טוב
הבו דם ויין טוב
סחור וסחור נחוג נסוב
שיר מתוק שיכר וצחוק
שיר מתוק שיכר וצחוק

(לאחר מספר פעמים שחוזרים על השיר והקצב הולך ומתגבר, פורצים למרכז שני אקרובטים עם בובת סמרטוטים מקושטת. מבצעים עימה שני מספרים אקרובטיים ולאחר המספר השלישי בו הם מסובבים אותה באוויר כשהם אוחזים ברגליה, הם מטיחים אותה ברצחנות לרצפה. כולם צוחכים, רצח בעיניים, המולה ושרים).

– כולם –

הבו דם ויין טוב
הבו דם ויין טוב
סחור וסחור נחוג נסוב
שיר מתוק שיכר וצחוק
שיר מתוק שיכר וצחוק

(למרכז פורצות שתי בולעות אש, מבצעות כמה מספרים תוך כדי ריקוד, כשהתופים רועמים, למרכז נזכרת בובת הסמרטוטים והשתיים מכבות את לפידיהן עליה, צווחות, שאגות שמחה, המולה, שירה).

”הבו דם ויין” וכו’

(למרכז פורץ זורק הסכינים כשסכיניו שלוף, מולו נערה אוחזת את בובת הסמרטוטים, הוא מתקרב בצעדים חתוליים, בסופם מסתער על הבובה ונועץ בה בזעם את סכיניו.

שאגה, המולה שירה).

”הבו דם ויין” וכו’

(למרכז פורץ המאלף עם נערתו, היא מראה את כישוריה הנשיים, מלטפת את גופה, מדי פעם קורא לה המאלף לבוא ולקפוץ עליו. היא כקופיף נענית לצליפת השוט שלו, באחת מקפיצותיה עליו נשמעת מבחוץ צעקה)

– תליין –

משפט צדק!

(האנשים מטים אוזן, יוצאים לעבר הצעקות בראש והמולה מופיע זמר נודד).

תמונה 13 – הוצאה להורג

זמר נודד –
(שר)

בעיר הבירה שמחה הלולה
תולים כאן אביר, קרבן עלילה
רצח את המלך, שכב עם מלכה
דורש ההמון – נקמה מתוקה

תליין –
(צעקותיו נשמעות מרחוק)

משפט צדק!

(המולת אנשי העיר)

זמר נודד –

משפט יערכו לו – גזר דין נורא!
גופו לא יובא לעד לקבורה!
וכל המוריד גופת התלוי –
גופו יהיה באש קלוי

(שוב מבחוץ אותם רעשים)

תנו לי כד יין! הבו לי דם!
נאכל מן הלחם! נרווה מן הדם!
סבלו של המת – ייסוריו של האח
יצהילו לבנו – נגיל ונשמח!

(עם גוויעת שירתו נשמעת הקריאה "משפט צדק", הזמר נעלם ולאולם נכנסים אנשי העיר בהמולה – אשה זקנה לבושת סחבות, המלכה, אשת החצר, אשת התליין וכהן העיר. לפתע מופיע התליין (המוות עם מסיכת תליין) מחזיק בחבל הקשור לצווארו של האביר דראדאן).

תליין –

אזרחים! היום יועמד לדין האביר הנועז ורב המעללים דראדאן! מי שיש לו אשמה כנגד האביר הנידון יבוא וישים אבן על מאזני הצדק!

(קריאות נרגשות של ההמון בשפה לא ברורה "גיבריש". התליין מוביל את האביר ליד הגרדום, מעלה אותו על העגלה ובינתיים תולה על החבל בובה המייצגת את האביר, כף המאזניים בצד שני עדיין למעלה, אשת התליין מנקה את צווארו של האביר בעוד התליין קורא את ההאשמות)

תליין –

רשימת אשמות הנידון: רצח את המלך! הנה עניים בשער העיר! בגד במדינה למען בצע כסף! ביקע ביטני נשים הרות! ביתק בתולי עלמות צעירות! שכב עם המלכה!

(מצביע על המלכה, האשה הזקנה יורקת עליה היא פורצת למרכז ומדברת גיבריש כשפת אנשי העיר כשנושא דבריה הוא: "שקר! כזב! זה היה אונס! אהבתי אותו אבל הוא אנס אותי", מתארת את האונס, מתבשמת ממנו, מובן לכל שנהנתה מכל רגע עמו, ההמון סונט בה, התליין גוער שתשים את האבן, המלכה מאבדת שליטה, זועקת, מתפרעת, פונה אל האביר, "עכשיו אהרוג אותך" ניגשת לערמת האבנים שליד כף המאזניים, מאבדת שליטה

ושמה אבן, מתמוטטת. זעקות שמחה מסביב. אשת התליין ממהרת לנקות את צווארו של האביר – הוא דוחה אותה. למרכז פורצת אשת החצר – גם היא דוברת גיבריש. ניגשת אל המלכה ולועגת לה, מעליבה ומחקה את דברי תחינתה בדיבור ותנועה, מספרת איך אהבה את האביר אך הוא רצח את אביה ואחיה, פונה אליו במשטמה, מאשימה אותו, שונאת אותו, ההמון דורש אבנים. היא רצה לערימת האבנים, נוטלת שתיים, אחת בכל יד ושואלת את האביר באיזו אבן יבחר ואז מחליטה שתשים את שתיהן. ניגשת בקור רוח ומטילה את שתי האבנים לתוך הכף. קריאות שמחה. האביר מביט בה בעיניים יוקדות ומפחידות. אשת התליין נגשת לנקות את צווארו. הוא דוחה אותה, היא נרתעת, הכף כבר ירדה קמעה. החבל ביב צוואר הבובה המייצגת נמתח גם הוא קצת. עם סיום עדותה של אשת החצר פורצת למרכז האשה הזקנה, שגם היא דוברת למרבה הפלא גיבריש. מגוללת לפני ההמון סיפור מזעזע כיצד אנס האביר את בתה הבתולה, הכה אותו וחזר ועשה זאת שוב כשהוא צוחק צחוק שטני. היא פונה אל האביר – עכשיו אני צוחקת עליך. הוא זועם, יורק בפניה והיא צוחקת ברשעות, נוטלת אבן ומניחה על כף המאזניים. צעקות שמחה מסביב, רעש והמולה. לפתע נשמעת שירה גרגורית גיברישית מפיו של הכהן. הוא עורך טכס אשכבה לאביר. תוך כדי שירתו צועדים כולם אחריו ומקיפים את הגרדום. כשגומר הכהן להקיף את הגרדום הוא ניגש ואביר ומתחיל ללטפו – נטויותיו ברורות. האביר נועץ בו מבט מבעית והוא מפסיק. פונה לאנשי העיר לחזור אחריו הללויה. הם עונים, הוא ניגש, נוטל אבן, ובאלגנטיות דתית מניחה על הכף. מחיאות כפיים, הכל רצים לנשק את כף ידו ולברכו, אך החבל עדיין לא נמתח דיו, האביר עדיין לא נתלה. התליין פונה לקהל):

תליין –

אזרחים! עכשיו הגנה! מי שיש לו דברים להגנת הנדון יבוא וישא את דברו
(קריאות מחאה מצד אנשי העיר)

יש פה מישהו שרוצה להגן עליו?

(אין תגובה, הוא ניגש לבצע את המלאכה בעצמו. מקצה האולם מופיע הפרש – אחי
האביר)

פרש –

אחי! ברוך אתה אחי! יונק שדי אימי! אח טוב ומיטיב, שומרי, מגיני, שומר העיר הזאת! אביר המלך, מגן על החוק, אין גיבור שיצליח להתקרב אליך, לגעת בגופך, בנשמתך! את כל גופך נתת לעיר! למלך! למלכה... כמו קדוש המקריב עצמו על מזבח המדינה. ואם גנבת, האם לעצמך גנבת? ואם הרגת, רצחת, אנסת, האם לטובתך האישית עשית? הנה, עומדים כאן כולם, שפעמים רבות הצלת את חייהם ממוות! ומה אם תמורת זה פגעת בגופן, בנפשם, ברכושם! הן הכל היה למען החוק והסדר! ואם הרגת את אביה וגנבת את כספו

(מורה על אשת החצר)

ואם אנסת את בתה הבתולה

(מורה על האשה הזקנה)

מה בכך? האם החוק לא היה נעלה מכל לגביך? האם לא עמד מעל לחיים ולמוות? כי מה הם החיים לעומת הנעלה שבמטרות? לא!

אנחנו קטנים מכדי לשפוט אותו דת המלך! היא העומדת מולך כעת! ואתה לא תכזיב! כשם שלא אכזבת כל חיידך! אתה הולך בדרך שסללת לעצמך ואיש מאתנו לא יעצור בעדך! היה שלום אחי! יחי העיר

(קריאות שמחה מההמון)

יחי החוק

(קריאות)

יחיו חוקי המלך!

(הולך ונוטל אבן)

מות תמות בוגד!

(מניח בזעם את האבן על הכף ומתמוטט)

(זעקת שבר של האביר, הכף יורדת במכה אחת! החבל נמתח והבובה נתלית ומתנדנדת, האביר מתמוטט ומתעוות, שקט, רחשים ומלמולים, התליין ניגש לפרש ומסמן תו מוות על מצחו, פונה לקהל ולהמון)

תליין –

כל המוריד גופת התלוי – גופו יהיו באש צלוי

(חוזר בפייד אוט על המשפט בעוד ההמון מתפזר ברחשים שקטים, הבובה מתנדנדת על החבל, הפרש עדיין קורס ליד הגרדום, האביר המת עומד בוהה לחזית ממקומו על הגרדום, הפרש מתחיל להתרומם וללכת).

אביר –

עמוד!

(הפרש קופא על מקומו, ממשיך ללכת, שומע את אחיו, אך ממשיך ללכת קדימה).

יחדיו ינקנו שדי אמא, אח!

ולא מוות אחד מצאנו.

והקבר – רחב הוא וקרוב כל כך,

ואני תלוי, נבגד, בצער ומכאוב

כי עתה אין מלך – ואיש הישר בעיניו יעשה!

אני הראשון – ככלב מומת! אתה אחרי – בדרך אחת!

דורך על במותיך, לבדך!

אני הראשון לשפך דמים, ומעתה תצפה לקץ הימים!

כי עתה אין מלך ואיש הישר בעיניו יעשה!

לך פרש! ברח למדבר! ונעל חלוץ, ערום ויחף.

בא תבוא הרעה – ותגיע עדיך – לבסוף תחשף!

ראשי להורגים – וידי אמונה.

כל העיר לזנונים!

כל הארץ חרופה!

כל הארץ לבוגד ירושה!

(נשמעת יללת תנים ונהימות כלבים מרחוק)

אל תקראו אל עיט – הוא מקרוב ומרחוק בוא יבוא!

אל תקראו אל תן – הוא מקרוב ומרחוק יענה!

אל תקראו אל אוח – הוא סביב סביב יתנה וקולו יהמה בחורבות!

כי אין כיפורים למת?

וכל אוכליו לא יאשמו?

קראו למקוננות – ותספודנה!

קראו למקוננות – ותספוקנה, הו!

(היללות פוסקות לאט לאט בפייד אוט)

קראו למקוננות – ותספודנה, הי!

(הפרש מתחיל לחזור)

אזור אחי כוח – נפש שים בכף,

מי יקים למת הקבר?

ליורד אלי שאול מי יספוד?

מי יוריד גופתי מן החבל?

ברך אכרע ואתחנן!

אנא! מנוחה תן לעייף מן המוות!

מנוחה לשרידי כבודי האבוד,

כבודי הקרוע, שסוע, נפרץ!

כבודי הרמוס שנותץ ונופץ!

(הפרש מגיע לגרדום, מוריד האבנים מן הכף, הגופה יורדת, הוא מוריד אותה מן החבל, מכסה אותה בגלימתו ומפזר עליה אבנים מן הכף, מביט על הקבר הארעי, נסוג, מתחיל לרוץ כשקריאתו של האביר מלווה אותו)

אביר-

הט ידך אל השמים! ומלאה הארץ דם!!!

תמונה 14 – סיוטים

(הפרש רץ ונופל, חושך. לאט לאט, לצלילי גונג רחוקים מתחילים לצאת מצידי האולם ציפורי אדם מבעיתות, חגות סביבו, מסתובבות באולם, מאיימות, הפרש נפחד ונרגש. מדי פעם לקולו של צליל גונג חזק נדלק אור על תמונת סיוט לפי הסדר הבא:

- המלכה כשזרועותיה שלוחות קדימה בתחינה וקולה בוכים.
- אחיו האביר מתעלס עם נערותו – אשת החצר בקולות תאוה וצחוק.
- אחיו על הגרדום זועק לעברו באשמה

כל אותו זמן חגות הציפורים סביבו. בסיוט האחרון הוא רואה את התליין חונק את אחיו. לאחר שאחיו האביר נחנק למוות בקול שניקה מבעית, מתרומם התליין, מוריד את מסכתו ואת גלימתו ולעיניו נגלה – המוות. המוות מתחיל לצעוד לעברו. הפרש מבוהל מאימה, לפתע לקול צלצול גונג נעלם המוות. הפרש נרעש, הציפורים, שהתרחקו בינתיים מתקרבות לעברו בשורה ומורידות מעליהן את המסכות באיטיות הן מתפזרות לצדדים, הפרש נשאר שרוע על הרצפה. הזמר הנודד יוצא אל הקהל ושר)

זמר נודד –

אשה עקרה – בודדה אבלה

(לבית הקברות נכנסת האלמנה ומסדרת את הקבר)

דמעות היא שופכת – על מר גורלה

מופיע פרש, נואש ונרדף –

האם תאהבנו? האם הוא יאהב?

האם זה היצר? או שמא הלב?

צילו של המוות – מעל מרחף

(אור קל עולה על המוות בפינה)

ריק הגרדום – העונש אורב

הבעל עודנו בקבר שוכב.

האם זה היצר או שמא הלב?

הבעל עודנו בקבר שוכב

(הזמר הנודד יוצא, עולה אור, הפרש ממקומו על הרצפה מתעורר מתרומם ומגלה את האלמנה ליד הקבר).

תמונה 15 – מפגש בין האלמנה והפרש

פרש –

אשה!

(המוות ממקומו מתרומם באיום)

אשה הלילה הארוך שליה נגמר, אשה. בא אל קיצו. ואת שמש הבוקר שלי מסתתרת מאחורי העננים, למה את מתאבלת על חייך? אם את מרשה לי, אני משמח אותך שמחה שלא ידעת מאז מות בעלך!

אלמנה –

לך, לך לדרכך! אשמת טרשים אני, ששום צמח לא יעלה בה!

פרש –

אם את אדמת טרשים, אני מרטיב את אבניך וחורש בך חריש, וזורע זרע, שינבוט וילבלב, ויעלה ויפרח עד שיגיע לשמים.
(תופס בחזקה את האלמנה, מאבק קצר, היא ניתקת ממנו ונופלת לרצפה, הוא מתקרב)

אלמנה –
(צועקת)

לא!

(קמה מהרצפה, הם מביטים אחד בשני זמן ארוך, משהו קורה ביניהם, האלמנה פותחת את שמלתה)

פרש –

לא! השדה הזה לא ישאר שומם. יש פה באר מים חיים ואני צמא!
(הם מתקרבים אחד לשני ומתחילים להתעלס בתאווה, האור יורד. המוות, שעקב בזעם אחרי כל הסצינה, מתרומם ממקומו, נוטל טמבור ומתחיל להכות בו, לאט לאט מצטרפים אליו כלים נוספים – 2 פעמונים, 2 טמבורים, גונג, רעשן, ויחדיו הם יוצרים משפט מוזיקלי מאיים. הפרש שומע, ניתק מהאלמנה ומתחיל ללכת לעבר המוות, מוכן. האלמנה צופה באימה במתרחש ולפתע צועקת)

אלמנה –

עמוד!

(המשפט המוזיקלי פוסק בין רגע)

אל תלך!

פרש –

(פונה אליה)

קול דמי אחי צועקים אלי מן האדמה, אשה! אחי שהרגתי! שנתלה בעווני. שראיתי את נוולתו תלויה וכלבים טורפים אותה. ראי – תו המוות על מצחי! והמוות בעקבי! רודף, רודף, ולא נותן מנוח!

אלמנה –

כל ימי אתם באים והולכים ממני! בלי שוב, בלי סימן, בלי זכר! נהרגים וגוועים מול עיני! ואני – רחמי ריק. כל הבתים מלאים ילדים צוחקים ובביתי – דממה! דממת קבר!

פרש –

אין לי מקום בעולם, אשה! גם אחי המת בקבר שכריתי לו, נח את מנוחתו האחרונה. וחבל התליה ריק מגופתו! אש! אש אורבת לי! ריח בשרי הנחרך על המוקד עולה באפי. ארור אני מן הארץ! אל תגרשי אותי מעל פנייך!

תמונה 16 – הלוויה הפוכה

(אלמנה מביטה בו רגע ארוך, מחליטה, הולכת לעבר הקבר ומתחילה להוריד את האבנים מעל הקבר, לאט לאט מתגברות פעולותיה ונעשות חפוזות והיסטריות, לפתע כשהיא מגלה את הגופה היא פורצת בזעקת אימים. הפרש מביט בה המום. הוא עוזר לה להוציא את גופת בעלה מהקבר. הם פורשים אלונקה ומניחים את הגויה עליה. מרימים את אלונקה ומתחילים לפסוע באיטיות, מתנדנדים מצד לצד לעבר הגרדום. הבעל יוצא מבית הקברות, פוסע באיטיות לעבר המוות אשר הביט על כל המתרחש. מן הצדדים נשמעת שירת הלוויה בהילוך חוזר):

– כולם –

כולהי וינפל קדצ
כולהי וינפל קדצ
כולהי וינפל קדצ
כולהי וינפל קדצ
תוומ הלע
תוומ הלע

– כהן –

תומל תע תדלל תע
תומל תע תדלל תע

(המלווים יוצאים מצידי האולם ומתייצבים משני צידי האלונקה, מאחור פוסע המת. הוא שר את טקסט הלוייה בצורה הרגילה שלו.

המלווים, האלמנה, והפרש ממשיכים להתקדם באיטיות כשמדי פעם הם פוסעים גם לאחור וכך מתקדמים תוך כדי השירה הנ"ל כשכל הזמן הבעל המת שר את הצורה הישירה, לאחר שמסע הלוויה – תליה הנ"ל צועד מספר צעדים קדימה נוטל המוות ממקומו שופר איל גדול ותוקע בו תקיעה גדולה. מסע ההלוויה קופא. המוות ממשיך לתקוע, לאחר מספר שניות ממשיך מסע הלוויה להתקדם ולשיר – הפעם הרבה יותר חזק, לאט לאט גוועות תקיעותיו של המוות. הוא מתקפל, פושט מעליו גלימתו הססגונית ובמשך הסצינה, לאט לאט – הופך לכלב שחור. מסע ההלוויה מגיע לגרדום, הפרש והאלמנה מורידים את האלונקה לרצפה, נוטלים את הגויה, תולים אותה על החבל, מניידים אבנים על הכף, הבעל עולה למקומו על הגרדום במקום בו עמד האביר. כשהוא עולה שרים כולם בעוצמה חזקה).

– כולם –

תוומ הלע!
תוומ הלע!

– כהן –

תומל תע תדלל תע!
תומל תע תדלל תע!

(המלווים, בזמן שהפרש והאלמנה עסוקים בתליה נגשים לאלונקה מארבעת צדדיה, מרימים אותה, פורשים אותה והופכים אותה לחופה. השירה פוסקת. הפרש והאלמנה נכנסים לתוך החופה. מסע החופה מתחיל לצעוד בחזרה – החוצה. המוות שהפך לכלב מביט בהם. הבעל עומד על הגרדום ומדבר בזמן התקדמותם החוצה):

– בעל מת –

החדוה הזאת אשר פשענו בה!
אמונתנו כיחשנוה!
יושבת פאת ערש מרוטת כנף, ואנחנו דלונו מאוד!
מי יקום ויגע אל פיה את פת הבטחון המעט!
היא פת הביטחון הדל הזה אשר עליה יפשע גבר!
עליה תזנה אשה – וניתנה נפשה לתוהו – וכוחו עדי אובד.
שאו לה אלים גם את הדבר הזה כי אין היא יודעת את אשר תעשה.
ונכפר באורך רוח הטובה – גם בהשבר ליבנו.
(מסע החתונה יוצא, האור מתחיל לרדת באיטיות, יורד על הגרדום, באולם ולבסוף על המוות. כשנדלק האור שוב על כל האולם חוזרים כולם לשיר הסיום)

תמונה 17 – סיום

כולם –

אשה אלמנה, פרש נרדף
ניצחו את המוות – הטו את הכף!
האם היא זנתה? האם הוא פשע?
מי לא ינהג כאותה האשה?
מי את מתו לא יוציא מן הבור?
אדם הוא חיה נטולת מעצור!
נלחם על חייו, מאוהב, מיואש!
כולנו הרי אלמנה ופרש!
כולנו הרי אלמנה ופרש!

(תוך כדי המהום השיר יוצאים השחקנים לקול מחיאות הכפיים).

חופה שחורה – סדר סצינות

<u>העמוד</u>		<u>התמונה</u>	
3	חלק ראשון	תמונה 1 – שיר פתיחה	
3		תמונה 2 – פרולוג	
5		תמונה 3 – חדר טהרה	
5		תמונה 4 – מסע הלוייה	
6		תמונה 5 – ריקוד המוות	
7		תמונה 6 – קינה	
8		תמונה 7 – הספר	
8		תמונה 8 – דיאלוג בין האלמנה ובעלה המת	
10		תמונה 9 – סעודת הבראה	
11		תמונה 10 – קיברוה – קריעה	
13		תמונה 11 – תמונת ביניים	
		חלק שני	
14		תמונה 12 – קרקס	
15	תמונה 13 – הוצאה להורג		
18	תמונה 14 – סיוטים		
18	תמונה 15 – מפגש בין האלמנה והפרש		
19	תמונה 16 – הלוייה הפוכה		
21	תמונה 17 – סיום		